BORİS PASTERNAK

Kızkardeşim Hayat

&

Doktor Jivago Şiirleri

Azer Yaran Türkçesiyle

EDEBİ ŞEYLER

Dünya Şiirinden Seçmeler

EDEBİ ŞEYLER 057

Dünya Şiirinden Seçmeler 001

Kızkardeşim Hayat & Doktor Jivago Şiirleri / Boris Pasternak

Yayın Yönetmeni: Ali Özgür Özkarcı

Birinci Baskı: Eylül 2018

Çeviri: Azer Yaran
Kapak ve Sayfa Tasarımı: Selin Kalkan
ISBN 978-605-2325-31-5

Baskı: Çınar Matbaacılık
Maltepe Mah. Davutpaşa Cad. Güven Sanayi Çarşısı
C Blok No: 274-275 Topkapı / İstanbul
Sertifika No: 36305

©Edebi Şeyler 2018
Sertifika No: 22775
©Boris Pasternak
Kızkardeşim Hayat & Doktor Jivago Şiirleri - Edebi Şeyler

Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılan kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Edebi Şeyler Arap Cami Mah. Yemeniciler Sok.
No: 50 Ömer Han K: 4 D: 4-5 Karaköy / İstanbul
Tel (0212) 238 62 02 / E-posta: edebiseyler@gmail.com

Boris Pasternak

Kızkardeşim Hayat
&
Doktor Jivago Şiirleri

Rusçadan çeviren
Azer Yaran

EDEBİ ŞEYLER

Boris Pasternak, 1890'da Moskova'da doğdu. 1905 ve 1917 devrimlerinin fonunda gelişen simgeci ve fütürist edebiyat eğilimleri içinde yer aldı. Moskova Üniversitesi'nde felsefe öğrenimi gördü. İlk kitabı *Bulutlardaki İkiz,* 1914'te yayımlandı. 1922'de yayımlanan şiir kitabı *Kızkardeşim Hayat* ile edebiyat çevrelerinin dikkatini çekti. Ailesiyle Berlin'e göç ettikten sonra Rilke'nin şiirlerini Rusça'ya çeviren şairin *Doktor Jivago* adlı romanını tamamladığı 1955 yılı, hayatının dönüm noktası oldu. SSCB'de basımı yasaklanan kitap, İtalya'da yayımlandı. İsmi Nobel Edebiyat Ödülü adayları arasında anılmaya başlayan Paternak, 1958'de kendisine verilen ödülü SSCB yetkilileri onaylamadığı için kabul etmedi. 30 Mayıs 1960'ta Peredelkino'da öldü.

Aziz Yaran, 1949'da Fatsa'da doğdu. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. 1974-1982 yılları arasında TRT'de dış yayınlar muhabiri olarak çalıştı. İlk şiirleri 1976'da Cemal Süreya'nın yönetimindeki *Türkiye Yazıları* ve *Oluşum* dergilerinde yayımlanan Yaran; reklam, ansiklopedi ve basın çevirmenliği yaptı. 2005'te hayata veda eden Yaran'ın Pasternak'ın yanı sıra Türkçe'ye kazandırdıkları arasında Yesenin'den *Lirikler* (1982) ve *Sönüyor Al Kanatları Günbatımının* (1992), Ahmatova'dan *Seçme Şiirler* (1984), Puşkin'den *Bakır Atlı* (1995) ve *Yevgeni Onegin* (2003), Mayakovski'den *Dinleyin* (1999) ve *Pantolonlu Bulut* (2002) gibi eserler de bulunuyor.

Azer Yaran'ın toplu şiirleri *Giz Menekşesi, Edebi Şeyler*'in yayın programındadır.

İçindekiler

Boris Pasternak'ın Şiirleri Üzerine

Azer Yaran 7

Kızkardeşim Hayat

İblisin Anısına 15
Bu Şiirlere Dair 16
Kızkardeşim hayat bugün de su taşkınlarında 18
Ağlayan Bahçe 20
Ayna 21
Gün Ağarıyor 24
Kör İnançtan 25
Dokunmayınız 26
Kokulu dalı sallaya sallaya 27
Kürekleri Toplarken 28
Bahar Yağmuru 29
Şiirin Belirlenmesi 30
Yaratıcılığın Belirlenmesi 31
Ardıl 32
Vorobyebi Gori 33
Bozkır 34
Bunaltıcı Tan 37
Ruhu senden ayırma denemesi 38
Helena'ya 40
Onlardaki Gibi 43
Yaz 44
Sevgilim dehşet! Şair sevdiği zaman 46
Haydi dökelim sözleri 48
Sonsöz 51
Son 53

Doktor Jivago Şiirleri

Mart	57
Beyaz Gece	58
İlkyaz Geçitsizliği	61
Açıklama	63
Ağlama, büzme dolgun dudaklarını	64
Rüzgâr	66
Şerbetçiotu	67
Pastırma Yazı	68
Sonbahar	69
Ağustos	71
Kış Gecesi	74
Ayrılık	76
Buluşma	78
Gündoğumu	80
Toprak	82

Boris Pasternak'ın Şiirleri Üzerine

Azer Yaran

Boris Leonidoviç Pasternak (1890-1960) Moskova'da tüm yaşam atmosferini resim, müzik ve edebiyatın doldurduğu aydın çevreden bir ailede yetişti. Babası, güzel sanatlar okulunda profesör olarak dersler veren Leonid Osipoviç Pasternak, Rus sanat dünyasında seçkin bir ressamdı. Annesi tanınmış bir piyanistti. Tolstoy, Rilke, Skriyabin, Rahmaninov, Serov, Vrubel, Gorki, bu sanatçı aile çevresindeki simalardandı. Pasternak uzun süre müzik ve kompozisyon eğitimi almışken şiire yöneldi. Moskova Devlet Üniversitesi ve Marburg Üniversitesinde felsefe okudu. Şiirleri ve yazıları, şairin plastik algılamasının, müzik kompozisyon ilgilerinin, felsefi düşünce disiplininin izlerini yansıtır.

İlgi uyandırmayan iki kitaptan sonra, 1917'de yazdığı *Kızkardeşim Hayat*, 1922 yılında yayımlandığı zaman ilk ününü yaptı, şair Pasternak bu kitabında bütün gücüyle belirdi. Pasternak, önceki şiirlerini hayıflanmayla anar. Sonradan birçoğunu yok saymış, birçoğunu yeniden yazmıştır.

Boris Pasternak çetin bir dönemde edebiyata girdi. XX. yüzyıl başında Rusya'da akademik klasisizme karşı başkaldırının devindiği bir dönem yaşanıyordu. Sanatın tüm alanları coşkulu düşünsel kavgaların arenası durumundaydı. Edebiyatta simgecilik son dönemlerini yaşıyordu. Akmeizm gelişme evresindeydi, fütüristler sahneye çıkmışlardı, öte yandan Maksim Gorki'nin başını çektiği toplumcu gerçekçi yazarlar etkinliklerini sürdürüyordu. Batı edebiyatında dekadan yönelişler olağandışı güçlüydü.

Pasternak o dönemde etkili edebiyat akımlarından herhangi birine yönelmedi. Uzun süre fütüristlerin "Santrifüj" grubu içinde ve LEF'çilerin çevresinde görülse de, bu, Mayakovski'yle, akımların temsilcileriyle dostluk ve saygı bağlarının sonucu biçimsel bir buluşmaydı. Pasternak'ın sanatı bu ortamda başlangıçta empresyonist yaratma yöntemiyle gelişmiş ve öbür şiir sesleri arasında özel bir notayla çınıldamıştır.

İlk dönem şiirlerinde deneyselci yaratıcılığın yansımaları daha belirgindir. Erken dönem Pasternak poetikasının ayırıcı çizgileri yoğun metaforlar ve konu çeşitliliğidir. Kimi yazın değerlendirmecileri onun bu döneminde seçmeci olmayan şiir yaklaşımında rastlantısallığın esaslı rol oynadığını belirtiyorlardı. "Santrifüj" grubunda fütürizme yakınlığı, yenilikçi yaratı yolunda şairin sözcüklerini özgürleştirdi ve söyleyişini sınırlamalardan ve estetik yasaklardan bağımsız kıldı. Artık imge sisteminde yeni öncüllere sahipti. Şiirinde, şeyler, soyutlanmış ve yaşamasız başka şeyin yerini almaz, duyusal anlamlarını korurken, aynı zamanda üst anlam kazanır. Dizelerinde, katlanan imgesel çağrışımlar, derinlemesine doğal, kendiliğinden bir basınç, taşma ve canlılık duyulur. Öyle olabilir ki, şair kendisi peyzaj ile karmaşarak deviniyor gibidir. Yağmurları ve gündoğumlarını şair betimlemez de, onlar

birinci kişiden şairi anlatırlar. Görkemli bir kamutanrıcı duyuşun yansıdığı bu yöntem Pasternak'ta ayırıcı yanlardan biridir. Derinden derine yaşayan peyzaj onun güçlü bir yönüdür. Şair doğasal olanı, doğasallığa bağlı sadeliği bir gereklilik sayıyordu. O denli ki, bu kamutanrıcı duyuş yaşamın yüksek anne kudreti olarak kadını da kapsıyordu. Pasternak, erotikayı dinsel tapınma düzeyinde, yüce putsal bir fatum düzeyine yükseltiyordu.

Pasternak çevre gerçekliğin anlık görünümlerinin fotoğrafsı betimlemesinden şairin yaratmadaki gerçekçiliğinin üst derecesine doğru ilerleme yolu üzerinde çabalar. Onun şiirsel yaratış tutumuna göre, yüksek gerçekliğin doruklarına sanatta reel dünyanın ufak ayrıntılarının tıpkısıyla canlandırılmasından erişilir. Bu süreç şairin evren, dünya, sonsuzluk üzerine düşüncelerinin sezgisel kanallarındaki esinleriyle doğmakta ve gelişmektedir ve onun içdünyasındaki karmaşık heyecanların ve düşüncelerin gösterilmesi için en güçlü göstergelerdir.

1926 yılında yazdığı destansı türdeki *1905 Yılı* ve *Teğmen Schmidt* yapıtlarıyla lirik şiirden epik konulara geçen Pasternak, 1930'lu yıllarda ruhsal ve yaratısal dönüşüme uğruyor. Şiirlerinde imgeler karmaşık, dizginsiz yığınlarla birikmekten çıkıyor, şairin yaratıcı istemine daha fazla bağlanıyor. Şiirinin kaos dokusu gücünü ve parlaklığını korurken, daha özlü ve uyumlu hale geliyor. *İkinci Doğuş*'taki şiirlerden başlayarak Pasternak'ta dil önemli bir değişime uğruyor. Stilde bu yeniden oluşum süreci 1940'lı yıllara doğru tamamlanıyor. *Erken Trenlerde* kitabındaki doğa şiirleri şairin yaratma sürecindeki kristal bir sadeliği ve aydınlığı sergiler. Bu dönemde artık önceki biçemini reddetmekte, eski çalışmalarından birçoğunu gereksiz tumturakla zedeli saymaktadır. Klasistlere karşı biçimde başkaldırıdan yola çıkan ve metaforları yoğunlaştır-

mada bazen neredeyse anlaşılmazlığa kadar varan Pasternak, giderek saydamlaşıyor, yıllar içinde süzülmüş, duru bir şiire geliyor. Geç dönemde şiirinde yüksek ahlaka, özveriye, aşka çağrı konularının eşliğinde "klasikleşiyor", söyleyişindeki gerilimli yoğunluk yiterken, buna karşılık arılık, fazlalıklardan soyunmuş seçkin bir sadelik kazanıyor. Bu şiirde fizyolojik ve ruhsal olan şaşırtıcı biçimde kaynaşır. Yevtuşenko'nun Pasternak üzerine değerlendirmesindeki deyişiyle, "onun felsefesi ussal olarak işlenmiş değil, mırıldanılmıştır." Ama bu doğaçlama, yarı sayıklamayı andıran mırıldanışın ardında muazzam bir insan kültürü vardır. Şair doğa üzerine en güçlü şiirlerini bu dönemde yazdı.

Boris Pasternak savaş yıllarında yurtseverlik konulu şiirler yayımladı, yazarlardan oluşan ekipler içinde cephe bölgelerinde yapılan yolculuklara katıldı, savaş dönemi yayın organlarında ve yazın derlemelerinde yer aldı. Savaş sonrası dönemde çeviri çalışmalarına ağırlık veren şair Shakespeare'i, Goethe'yi, Verlaine'i, Gürcü şairleri Rusçaya çevirdi. Ve birkaç yıl boyunca tümüyle *Doktor Jivago* romanı üzerinde çalıştı. Romanda Rusya'nın XX. yüzyıldaki tarihsel deneyinin anlamını değerlendirmeye girişir, devrim ve iç savaş dönemini yansıtmayı dener. Bu bağlamda romanda Rus aydınlarının kurban rolünde kaldığı düşüncesi yüzeye yansır, yazarın iyi ve kötü kategorilerini kavrayışı belirir. Onun etik arayışları Kutsal Kitap'ta dayanaklarını bulmaktadır. Pasternak, Sovyetler Birliği'nde yayımlama olanağı bulamadığı romanı Batı dillerinde yayımlatmasıyla şiirlerine ve düzyazı ürünlerine 1958 yılında verilen Nobel Ödülünü, olayla ilgili şiddetli tartışma ortamında reddetti. *Doktor Jivago* romanının sonuna Jivago'nun şiir defteri eklenmişti.

Boris Pasternak'ın yaratıcılığında, denebilir ki, başlıca olan çizgi, harikulade ve yüce armağan olarak yaşamın ve tanrısal evrenin

güzelliği karşısında hayret ve saygıdır. Şiir, "Otlar arasında, ayaklar dibinde yuvarlanarak deviniyor, onu görmek ve topraktan kaldırmak için eğilip bakmak yeterlidir," diyordu Pasternak. Ve şair o şiiri bulmak yeteneğiyle yüksek düzeyde donanmış durumdaydı.

Kızkardeşim Hayat

İblisin Anısına[1]

Geceleri görünüyordu
Buzul maviliklerinde Tamara'nın
İki kanadıyla belirliyordu
Karabasanın uğuldadığı ve bittiği anı.

Yara izlerinde, inlemiyordu, dolamıyordu
Çıplakları, kırbaçlananları.
Gürcü mabedinin duvarları ardında
Mezar taşı sağlam kaldı.

Kamburluca, fena,
Parmaklığın ardında gölge yapmacıksızdı.
Kandilin yanında zurna,
Yarım nefes, prensten karşılık alamıyordu.

Ama dağılmaktaydı ışıltılar
Saçlarında, ve, fosfor gibi çatlamaktaydı.
Ve duyumsamıyordu devasa,
Nasıl Kafkas kederden ağarmakta.

Pencereden bir arşın,
İşleyerek bornozun tüylerine,
Andiçiyordu dorukların buzlarıyla:
Güzelim, uyu, taşkınlarla dönünceye.

---

[1] Şiirde Lermontov'un "İblis" manzum öyküsündeki motiflere göndermeler var. "Kızkardeşim Hayat" dizisi de Lermontov'a ithaf edilmiştir.

Bu Şiirlere Dair

Camla ve güneşle yarı yarıya
Döverim kaldırımlar üzerinde.
Kışın tavan içlerine açarım,
Nemli köşelere veririm okusunlar diye.

Dam arası ustalıkla okur
Eğilir selamlar da kışı ve çerçeveleri.
Kornişlere atılır karmaşası
Garabetlerin, felaketlerin, alametlerin.

Kar fırtınası ayı yoğurmaz.
Örter sonları ve başlangıçları.
Birden anımsarım, güneş var;
Görürüm: çoktan başka aydınlık.

Alacakarganın yavrusu gibi Noel bakıverir,
Ve sevgiliyle benim eremediğimiz
Şeylerden birçoğunu ortaya serer
Açılıp saçılan günceğiz.

Boynum atkılı, avcumu siper ederim,
Çocuklara seslenirim pencereden:
Hangi binyılımız bu cancağızlarım
Avlumuzda bizim hüküm süren?

Kim yerletti o patikayı kapıya
Ve tanelerin toprağa karıştığı ücraya doğru,
Ben tütün çekmedeyken Byron'la,
Şarap içmedeyken Edgar Poe ile?

Daryal'a[2] dostuma giderce varıp dönmedeyken,
Girer gibi cehenneme, zeughausa ve cephaneliğe,
Ben hayatı Lermontov'un ürpertisi gibi,
Vermuda dudaklar gibi hayatı banmadayken.

[2] Kafkasya'da Terek ırmağı vadisinde geçit.

***

Kızkardeşim hayat bugün de su taşkınlarında
Bahar yağmuruyla her şeye çarptı yaralandı,
Ama insanlar madalyonlar içinde soylu homurdanışlarla
Ve incelikle ısırıyorlar yılanlar gibi yulaf aralarında.

Yüksektekilerin buna kendi dayanakları var.
Tartışmasız, tartışmasız gülünesidir senin dayanağın,
Hani boralarda leylakidir gözler ve çayırlar
Ve rutubetli rezede kokar engin

Mayısta trenlerin tarifesini
Kamışinska Vetka[3] gibi okurken kompartımanda,
Daha yücedir o Kutsal yazıdan
Ve toz ve fırtınayla kararan kanepelerden.

[3] 17. yy.'da reform karşıtı bir tarikatçı grubu Soj nehri üzerindeki Vetka adasına yerleşmişti: Vetka Birliği. Kamışin ise Volga nehri üzerinde liman bölgesidir. Kamışinska Vetka deyimiyle tarih-coğrafya çağrışımlı bir sözcük oyunu yapılıyor.

Hırlaşmalar diner, fren daha rastlar
Taşra şaraplı sakin köylülere,
Minderlerden bakarlar, benim peronum değil mi,
Ve güneş batarak paylaşır acılarımı.

Ve üçüncü şırıltıda zil yüzerek uzaklaşır
Baştan başa özür: üzgünüm burası değil.
Perdeciğin altında gece günyanığı kokar,
Ve basamaklardan bozkır bir yıldıza yığılır.

Gözlerini kırpıştırır, ama bir yerlerde tatlı uyurlar,
Ve sevgili uyur serap içinde
O saatte, yürek çırpınırken sahanlıklarda,
Vagonların kapılarıyla bozkıra serpilirken.

Ağlayan Bahçe

O korkunç! Damlar ve dikkatle dinler,
Bir başına sade o mu dünyada
Dantela sanır dalı pencerede,
Yoksa tanık mı.

Ama boğuluyor ödemlerin baskısında
Burun kanatlarıyla yeryüzü,
Ve duyuluyor: uzakta, sanki ağustosta
Tarlalarda olgunlaşıyor mukadder yarıgece.

Çıt yok. Ve yok gözcüler.
Issızda emin oluyor,
Eskiye sarılıyor, yuvarlanıyor
Çatıda, oluklara sarılıyor ve aşağıya.

Dudaklarıma yaklaştırıyorum ve dinliyorum,
Bir başıma sade ben miyim dünyada,
Hüngür hüngür ağlamaya hazır an gelince,
Yoksa tanık mıyım.

Ama sessizlik. Yaprak kımıldamıyor.
Karanlıkta belirti yok, tüyler ürperten
Yutkunmalardan ve aba terlik şapırtılarından
Ve fasıladaki içgeçirmelerden ve gözyaşlarından başka.

Ayna

Aynada buğulanıyor bir fincan kakao,
Kımıldıyor tül ve doğruca bahçeye,
Fırtınada devrilmiş ağaçlara ve kaosa uzanan patikadan
Salıncaklara koşuyor ayna.

Orada devinirken havayı tahriş ediyor reçineyle
Çamlar; orada bitirici gailede
Otlar arasında gözlüklerini yitirmiş avlu,
Orada kitabını okuyor gölge.

Ve arka plana doğru, karanlığa, bahçe kapısına
Bozkıra, kokusuna uyku ilaçlarının
Akıyor ince yoldan, budaklarda ve salyangozlarda
Işıldayan hararetli kuvars.

Savruluyor muazzam bir bahçe salonda
Aynaya, ve kırmıyor camları!
Sarılır, her şey dökülen kolodyum altında
Konsoldan gövdelerdeki uğultuya kadar.

Aynanın bürümesi, sanılır, her şeye
Terlemez buzdan sır dökmüştür,
Budak acılaşmasın ve leylak kokmasın,
Söndüremesin diye büyüyü.

Sayısız bir dünya yürüyor mesmerizmde,[4]
Olsa olsa rüzgar bağlayabilir
Hayattan taşanı ve prizmada kırılanı
Ve oynamaktan hoşlananı gözyaşlarında.

Maden yatağı gibi ruh güherçileyle patlatılamaz,
Ve kürekle çıkarılamaz bir gömü gibi.
Savruluyor muazzam bahçe salonda
Aynaya, ve kırmıyor camları.

[4] 18. yy.'da Avusturyalı Dr. F. Mesmer'in önerdiği "hayvansal manyetizm" anlayışına dayalı tıp sistemi.

Ve işte, bu büyülü anayurdun havasında
Benim söndürülemez gözlerim hiçbir şeyle.
Öyle sürünürler yağmurdan sonra yumuşakçalar
Heykellerin bakışıyla bahçede.

Kulaklarda şırıldıyor su, ve cıvıltıyla,
Sıçrıyor ayak uçları üzerinde serçe.
Yaban mersini bulaştırabilirsiniz siz dudaklarına,
Ama oyunculuğunuzla onu zehirleyemezsiniz.

Savruluyor muazzam bahçe salonda,
Aynaya doğru götürüyor yumruğunu,
Koşuyor salıncakta, kolluyor, vuruyor,
Sarsıyor, ve kırmıyor camları!

Gün Ağarıyor

Dal ile çabalayan rüzgardasın,
Ötme sırası değil mi kuşların,
Serçe sağanaklarıyla ıslanmış
Sürgünü leylağın!

Damlalarda düğme ağırlığı,
Bahçe durgun nehir sularınca kamaşıyor,
Serptiği ve yağdığı
Milyonlarca mavi gözyaşının.

Benim hüznümle ninnilendi
Ve senden dikenlerini aldı,
Bu gece yine dirildi,
Mırıldandı, yaydı kokularını.

Pencerenin çınlattı kanadını,
Ve camda tınladı bütün gece.
Ansızın soluğuyla nem acılığı
Koştu giysinin üzerinde.

Harikulade dizisiyle uyandırılmış
O lakapların ve devirlerin,
Başlayan gün dolaştırıyor
Gözdağı dağ lalelerinde.

Kör İnançtan

Kırmızı turunç ağaçlı kafes
Odacığımdır benim.
Oy, ölçülere girmeyecek miyiz
Teneşire, morga değin!

Buraya yerleştim ikinci defa
Kör inanç yüzünden.
Duvar kağıdı, meşemsi, kahve rengi,
Ve ötüşü kapının.

Elden salmıyordum kapı sürgüsünü
Atılıverdin sen.
Perçem değdi büyülü kaküle
Ve dudaklar menekşelere.

Oy, narinim, öncekiler adına
Ve bu defa senin
Giysin cıvıldıyor, günebakanın
Nisana merhaba demesi gibi!

Günah düşünmeye vesta bakiresi[5] değilsin:
İskemleye girdin,
Raftan çeker gibi hayatımı buldun
Ve tozunu üfledin.

[5] Eski Roma'da ocak tanrıçası Vesta tapınağında kutsal ateşi sürdüren rahibeler.

Dokunmayınız

"Dokunmayınız, yeni boyanmıştır,"
Ruhum sakınmadı,
Ve bellek lekeleri içinde baldırların ve yanakların,
Ve ellerin, ve dudakların, ve gözlerin.

Bütün talihlerin ve belaların ötesinde
Şundan ben seni sevdim,
Sararmaya duran beyaz yeryüzünde
Seninle daha beyazlandı her şey.

Ve karanlığım benim, dostum, andolsun,
Olacak mutlak
Daha beyaz sayıklamalardan, abajurdan,
Alındaki beyaz sargıdan!

***

Kokulu dalı sallaya sallaya,
Özümleyip gizeminde bu bağışı,
Koştu bir kaseden diğer kaseye
Sersemleyen sağanaklarda özsu.

Bir kaseden diğer kaseye atıla atıla
Kaydı ikisinin üzerinde, çiftinde birden
Kocaman akik bir damla halinde
Asılı kaldı, ışıldıyor, çekingen.

Çayırmelikesi üzerinde esen rüzgar
Bu damlayı varsın acıtsın, örselesin.
O bütündür, parçalanmıyor, ikiler hâlâ,
Öpüşen ve yudumlarla doyan.

Gülüşüyor ve kopmaya çalışıyorlar birbirinden,
Ve yeniden doğrulmaya önceki gibi,
Damla dökülmüyor çiçeğin tepeciğinden,
Ve ayrı düşmüyorlar kesseniz.

Kürekleri Toplarken

Bir sandal çırpınıyor uykulu göğüste,
Söğütler salınıkaldılar, öpüyorlar köprücük kemiklerini,
Dirsekleri, ıskarmozları, oy bekle sen,
Bu herkesin başına gelebilir!

Bununla şarkıda her şey yatışır.
Küldür bu leylağın yanışından,
Çiy damlasında parçalanan papatyanın şaşaasıdır,
Dudakları ve dudakları vermek yıldızlar karşılığında!

Ki gökkubbeyi kucaklamak demektir bu,
Kolları örmek çevresinde büyük Herakles'in,
Bu yekpare yüzyıllar boyu
Bülbüllerin ötüşüne harcamak geceleri!

Bahar Yağmuru

Kuşkirazına gülümsedi, hıçkırdı, ıslattı
Arabacıların cilasını, ağaçların titreyişini.
Kemancıların devinen dizisi ayın altında
Tiyatroya süzülüyor. Yurttaşlar, zincire!

Taşta su birikintileri. Gözyaşıyla dolu
Gırtlak gibi geçkin güller, dalayan
Nemli elmaslarda. Islak kırbacı
Mutluluğun üzerlerinde, kirpiklerinde, bulutlarda.

İlktir ay bu zincirleri ve giysilerin
Ürpermesini ve ağızlara egemen büyüyü
Alçıdan bir destanda yoğuruyor,
Yoğuruyor kimsenin yoğurmadığı büstü.

Kimin kalbinde bu hızla onun bütün kanı
Fışkırdı sana doğru, yanaklarından çekiliverdi de?
İşte çırpınıyor o: elleri bakanın
Ağızlar ve aortlar sıkıştı bir hüzmeciğe.

Gece değil bu, yağmur değil ve değil korolarla
Yırtılan: "Yaşasın Kerenski!" haykırışları,
Bu dün içinden çıkılmaz olan katakomplardan
Göz kamaştırıcı çıkış kapısıdır foruma.

Bu ne güller, ne ağızlardır, ne çekingen sesi
Kalabalıkların, bu burada tiyatro önünde çatlayan dalgalarıdır
Sarsılmaya başlayan Avrupa gecesinin,
Asfaltlarımızın üzerinde kendisiyle mağrur.

Şiirin Belirlenmesi

Bu, yalçınlardan dökülen ıslık,
Bu, çıtırtısı sıkışan buzların,
Bu, yaprağı donduran gecedir,
Bu, düellosu iki bülbülün.

Bu, tatlı yabanıllaşan bezelye,
Bu, kabuklar içinde evrenin gözyaşları,
Bu, Figaro, sehpalardan ve flütlerden
Yuvarlanıyor dolu sağanaklarıyla.

Her şey, öylesine önemle araştırdığı gecenin
Derin yıkanan diplerde
Ve yıldızı sürdüğü bir havuza değin,
Titreyen ıslak ayaları üzerinde.

Tahtalardan daha yassı suda bunaltı.
Çöktü kızılağaç kütleleriyle gökkubbe,
Bu yıldızlara yakışır gülünse kahkahalarla,
Hah, işte sağır bir yer şimdi evren.

Yaratıcılığın Belirlenmesi

Mintanının yakasını açıyor,
Uzun saçlı, Beethoven'ın torsosu gibi,
Dama taşlarını tutarca kavrıyor avuçlarıyla,
Uykuyu, ve vicdanı, ve geceyi, ve aşkı.

Ve bir siyah damayı,
Bir tür çılgınca kasvetle,
Kıyamet gününe hazırlıyor,
Atlı savaşçı olarak piyonlar üzerinde.

Mahzenden, buzlar üzerinden yıldızların
Hoş kokularını yayarak ahettiği bahçedeyse,
Bülbül gibi asma kütüğünde İzolda'nın
Katıla kaldı Tristan'ın[6] çekingenliği.

Bahçeler, göletler, çitler,
Ve beyaz feryatlarla köpüren
Evren, sadece tutkunun kategorileridir,
İnsan yüreğiyle biriktirilen.

[6] 12. yy.'dan itibaren "Tristan ve İzolda" adıyla yaygın Fransız şövalye romanının kişileri.

Ardıl

Senin fotoğrafınla yaşıyorum, o kahkahayla gülen,
Eklemleri çıtırdayan bileklerinde,
O, parmaklarını kıran ve vazgeçmek istemeyen,
Konuk olunan ve konuk olunan ve kederlenilen.

O, oyun kağıtlarının şakırtısından, Rakoçi'nin yiğitlik gösterisinden,
Konuk salonunda biblolardan, camdan ve konuklardan
Piyanoda ateş içinde koşacak ve sıçrayacak olan,
Nişanlardan, çörgü taşlarından ve güllerden ve oyun zarlarından.

Gevşetip saç bağını, gülsü ve uçarı,
Kuşağının tütsülü firkete goncasını,
Vals etmek için şana doğru, zahmetsiz, yarım şalını
Isırıp, ıstırabı ısırır gibi, ve güçlükle soluyup.

Eliyle soyup kabuğunu mandalinanın
Yutmak için soğumuş dilimleri, acele ederken
Perdelerin ötesinde avizeyi kuşanan
Salona, valsin ter kokusu yayılan yeniden.

Vorobyebi Gori[7]

Suyun altına uzanır gibi, göğüs öpüşler altına!
Bir çağ boyu aralıksız coşmaz yazın pınarları.
Geceler geçtikçe armonikanın pes homurtularını
Yükseltmeyiz tozlardan, çiğnemeyiz ve sürüklemeyiz.

Yaşlılıktan konuşulduğunu işittim. Kehanetler ürkütücü!
Hiçbir köpüklü dalga elini süremezmiş yıldızlara.
Söylenenlere inanmazsın. Çayırların benzi soluk,
Göller kötücül, Tanrı bulunmuyormuş çalılıklarda.

Haydi savur ruhunu! Bugün her şeyi köpürt.
Bu an dünyanın öğlen vaktidir. Gözlerin senin nerede?
Görüyorsun, doruklarda düşünceler ak coşkusuna dönüştü
Ağaçkakanların, bulutların ve kozalakların, hararetin ve iğneyaprakla-rının.

Burada son buldu rayları kent tramvaylarının.
Daha öteye çamlar hizmet veriyor. Daha öteye uzanamaz onlar.
Ötesi, diriliş. Koşuyor orman yolları.
Dalları aralıyor, kayıyor otlar üzerinde.

Elerken öğlen vaktini, Troytsa[8] gününü, kır şenliğini,
Orman inanmaya çağırıyor: Daima böyledir dünya.
Böyle niyetlenilmiştir korularca, düzlüklere böyle esinlenmiştir.
Böyle bizim üzerimize, basmalar üzerine yağmıştır bulutlardan.

---

[7] Moskova'da, Moskova nehrinin sağ yakasına verilen ad.

[8] Kutsal üçlü onuruna kutlanan yaz bayramı.

Bozkır

Issızlığa doğru nasıl güzeldi o açılışlar!
Kenarsız bozkır deniz tabloları gibi.
Buğdaysılar iç çekiyor, hışırdıyor karıncalar,
Ve sivrisineğin yüzüyor ağlayışları.

Ot yığınları bulutlarla diziler kurdu
Ve volkan volkanın üstünde sönüyor.
Dindi ve terden ıslandı kenarsız bozkır,
Sarsıyor, yersizletiyor, dürtüyor.

Sis perdesi deniziyle her yandan bize erişti,
Kurt enikleri halinde sarılarak çoraplarımıza,
Ve kıyı suları gibi bozkırda büyüleyici usul ilerleyişimiz,
Sarsıyor, yersizletiyor, dürtüyor.

Ot yığınları değil mi sisler içindeki? Kim anlar?
Değil mi bizim istiflerimiz? Varalım. Evet, o.
Bulduk! İşte ta kendisi. İstiflerimiz.
Dört bir taraftan sis ve bozkır.
Ve samanyolu sapadan dolanıyor
Kerç'e, davarların toz kaldırdığı bir çığıryol gibi.
Kır damlarının ötesinden inecek, ve soluk tutuluyor:
Açıklıklar, açıklıklar dört taraftan.

Sis uyutucu, buğdaysılar bal rengi.
Bütün Samanyolu boyunca saçılmış buğdaysılar.
Sis dağılıyor, ve dökülüyor gece
İstiflere ve bozkıra dört bir taraftan.
Bekliyor gölgeli yarıgece yolun kenarında,
Çığırı üzerine yıldızlarla yığılmış,
Ve yolun üzerinden çitin ardına
Evreni çiğnemeksizin geçmek olanaksız.

Yıldızlar henüz öylesine aşağıdan boyverdiği
Ve yabanıl otlar yarıgeceyi bürüdüğü zaman,
Kızarıyor ve ürküyor muydu nemlenmiş muslin,
Sarılıyor, toplaşıyor ve finali arzuluyor muydu?

Varsın bozkır bizi yargılasın ve karar versin gece,
Bir yokmuş vakitte: Başlangıçta
Yüzüyor muydu Sivrisineğin Ağlayışı, Kayıyor muydu
Karıncalar,
Kurt Enikleri Çoraplarda Sürtüyor muydu?

Kapat onları sevgilim! Tozuyacak!
İlk günahtan önceki gibi bütün bozkır:
Her şey dünyaca kucaklanmış, her şey paraşüt sanki,
Her şey şaha kalkan görüntüler!

Bunaltıcı Tan

Bütün sabah güvercin kuğurdu
Pencerenizde.
Olukların üstünde,
Nemli gömleklerin yenleri gibi,
Ölgündü dallar.
Yağmur serpiyordu. Yüksüz
Yürüyordu tozlu pazaryeri boyunca bulutlar,
Acıyı pazar tezgahlarında,
Korkuyorum, yıkıyorum,
Ninnileyerek.
Onlara dinmelerini yalvarıyordum.
Dinerler, görünüyordu.
Tanyeri griydi, çalılardaki çekişme gibi.
Mahpus ağzı gibi,

Yalvarıyordum saatin yakınlaşmasını,
Pencerenizin ardında
Dağ buzullarınca
Kabarırken banyo küvetiniz
Ve doğranmış bir şarkının parçalarını,
Uykusunu almış yanağın ısısını ve alını
Sıcak cama, konsola dökerken
Buz döker gibi.
Ama giden bulutların bayrağı altına
Seslenişin uzağındaki doruk
Zerrelenen ıssızlığın içinde
İşitmiyordu yalvarışımı,
Bir palto gibi ıslanmış,
Tozlu yankısı gibi harman yerinin,
Yüksek sesle çekişme gibi çalılarda.

Onlardan diliyordum,
Eziyet etmeyin!
Uyku tutmuyor.
Ama çiseliyordu, ve, yerinde sayarak,
Tozlu pazar yeri boyunca bulutlar,
Acemi askerler gibi kasabanın ötesinde, sabahleyin,
Perişan yürüyorlardı ne saat, ne yüzyıl,
Tutsak Avusturyalılar gibi,
Usul hırıltı gibi,
Hırıltı gibi:
"Bittim,
Kızkardeşçik."

***

Ruhu senden ayırma denemesi,
Yakınması gibi keman yayının,
Daha acıyla yansıyor işitime
Rjaksa ve Muçkap adlarında[9]

Ben onları, bu sanki sensin,
Sanki bizzat sensin bu,
Seviyorum bütün gücüyle beyhudeliğin
Kararmasına değin usun.

Işıldamaktan yorulan gece gibi,
Duruşu tülün astımda,
Senin omuzların görününce bile
Asma katın sarsılması gibi.

Kimin fısıltısı uçtu bir hafifsemede?
Oy, benim mi? Hayır, ruhunla senin,
Buharlaştı o dudaklarından
Ağırlıksız ispirto damlasının.

Nasıl bir hazda duruldu düşünce!
Pürüzsüz. İnleyiş gibi.
Üç yönden köpüklerle yarıgecede
Ansızın bir burunun aydınlanışı gibi.

[9] Rusya'nın Tambov bölgesinde iki kasaba.

Helena'ya

Ben kaleme yakışmaz
Sözden bile çekinmezdim,
Kime karşı davacıyız ama biz?
Kimseye karşı ve kimseden.

Yılanyastığı hiç bataklıklardan
Sadaka dilenir mi?
Geceler bedava solurlar
Çürüme dönencelerini.

Görüneceksin sanıyordum, umuyordum,
O sabahtan başlayacaksın da,
Sallanan bir çağ ile ruhunda
Zambak gibi, sen, inancın kızı!

Çimen yoksa dost muydu
Huyuyla Faust'un, Hamlet'in ya da,
Bir papatyayla koştu dolaştı,
Sapları uçuyordu ayaklarında.

Ya da uykunun yordamıyla
Belli belirsiz esti,
Ofeliya'nın bürüdü boynunda
Gerdanlığın incisini.

Geceleyin hane sayıklıyordu;
Uyumayı engelliyordu havlı
Bulutlar. Sarıyordu yağmur
Ovayı sessiz yalpalamasıyla.
Temkinli damlaların
Gençlik yüzüyordu mut içinde,
Usul horlayışında bir çocuğun
Uyunan yastığın yüzü gibi.

Sanıyordum, Troya çağı öpesiyken
Onu acı dudaklarının kıvrımlarından,
O harikulade çağlarmış
Görkemli, alçıdan çağlar.

Sevgili ölü kılıf
Ve atmakta olan şakak.
Uyu çariçesi Isparta'nın,
Henüz erken, henüz ıslak.

Şakadan değil acı
Alevlendi, başı dumanlı.
Onunla yalnız kalmak ürkütücü.
Kudurur, güdülebilir mi?

Fısıldadı, ağla. Kemiriyor mu?
Kavuruyor mu? Bir de yanına tıpkısı!
Yazgı varsın belirlesin,
Hangisi öz, üvey hangisi.

Onlardaki Gibi

Maviliklerin çehresi aydınlığını yayıyor
Çehresi üzerinde soluksuz sevgili ırmağın.
Tırmanıyor mu deviniyor mu som,
Sağır oldular. İşitmiyorlar. Uzaktalar.

Hüzmelerde gözler, çatılarca ağırlık altında.
Parıldıyor iki ocak kömürler gibi.
Maviliklerin çehresi aydınlığını yayıyor alnından
Irmağın kalıntılarında soluksuz sevgilinin,
Kamışlıkların soluksuz kız evlatlığının.

Rüzgar bazen yoncaların gülüşünü doruklar boyunca
Havai öpücük gibi alıp götürüyor,
Bazen prenses çiçeği tarafından bataklıktan sunulmuş,
Sürükleniyor ve kirletiyor dudağını atkuyruğuyla
Ve heyecanlandırıyor dereyi yanağındaki dalla,
Bazen kederleniyor ve sarhoş oluyor sazların üzerinde.

Levreğin mi bu heyecandan çarpıyor yüzgeçleri,
Dipsiz gün, muazzam ve ateşkırmızısı.
Şelon'un[10] tepsisi kara ve kurşuni.
Uçları kavuşmaz ve el uzanamaz.

Maviliklerin çehresi aydınlığını yayıyor
Çehresi üzerinde soluksuz sevgili ırmağın.

---

[10] Rusya'nın Kuzeybatı Avrupa kesiminde ırmak.

Yaz

Susuzlukla uzanıyordu hortumcuklara
Ve kelebeklere ve beneklere,
Andaçlarını işleyerek göl eriyişli,
Ballı, naneli desenlere.

Saatin seyri değil, el dövenlerin çınıltısı
Gündoğumundan günbatımına kadar
Saplanıyordu gökyüzüne dikenlerin uyuyuşuyla
Büyüleyerek havayı.

Zaman oluyordu, doyasıya gezinmeyle
Gurub yıldızlara ve ağustosböceklerine
Ve ağaçlara devrediyordu egemenliği
Mutfağın ve bahçenin üzerinde.

Gölgeler düşürmüyordu da, kirişler yerleştiriyordu ay,
Bazen yitip gittiği oluyordu uzağa,
Ve gece akıyordu yavaş yavaş
Tırıs yürüyüşte bir bulutçuktan diğer bulutçuğa.

Çatılardan olduğundan çok uykudan,
Çekingen olduğundan çok dalgın,
Yerinde sayıyordu kapı önünde yağmur,
Ve şarap mantarı kokuyordu havada.

Öyle kokuyordu toz. Öyle kokuyordu yabanıl ot.
Ve eğer derinden duyulursa,
Öyle kokuyordu soyluların
Eşitlik ve kardeşlik üzerine yazıları.

Zemstvo[11] ilan etmiştiniz yörelerde,
Kimileriyle, siz, öyle değil mi?
Kuzukulaklarında parıldayarak, sarkıyordu günler,
Ve şarap mantarı kokuyorlardı.

[11] Rusya'da 1864 reformuyla kurulan seçimli yerel yönetim organları.

***

Sevgilim dehşet! Şair sevdiği zaman,
Aşka düşüyor huzurunu yitiren Tanrı.
Ve fosiller devri gibi dünyaya
Yeniden kaos tırmanıyor.

Gözleri tonlarca duman döküyor gözyaşıyla,
O kapandı. O mamut olarak görünüyor.
O modadan çıktı. O biliyor, olmazı,
Devirlerin geçtiğini hatalarla dolu.

O görüyor, çevrede nasıl düğünler kuruyorlar,
Nasıl içiyorlar, ayılıyorlar.
Nasıl süsle donatıyorlar şu havyarı,
Bu ağızdan sonra onu payusnaya[12] diyorlar.

Yaşamı nasıl Watteau'nun[13] inci şakası gibi,
Bir enfiye kutusuna sarabiliyorlar.
Ve öç alıyorlar belki de ondan sadece
Orada diye, çarpıtırken ve bozarken onlar,

[12] Preslenmiş siyah havyar.

[13] 18. yy. Fransız ressamı.

Yalan söylerken ve yaltaklanırken alaycı konfor,
Ve asalakça sürterlerken ve alçalırlarken,
O sizin kızkardeşinizi Bakhüs rahibesi gibi amforalardan[14]
Kaldırır topraktan ve değerli kılar.

Ve Andların eriyişini akıtır bir öpücüğe,
Ve sabahı steplere, egemenliğinde
Tutuşan yıldızların, köyün üzerinde gece
Devinirken ağaran memelerle.

Ve çağlarca vadilerin soluduğu her şey,
Botanik sakristinin[15] bütün karanlığı
Kokuyor tifolu kederinde ot şiltenin
Ve fışkırıyor makilerin kaosuyla.

[14] Şarap ve eğlence Tanrısı Bakhüs'ün yoldaşı.

[15] Kilisede ayin giysilerinin ve eşyasının korunduğu bölüm.

***

Haydi dökelim sözleri,
Bahçenin baharatı ve kehribarı
Döktüğü gibi dalgın ve cömert,
Ağır, ağır, ağır.

Yorumlamak gerekmiyor,
Neden öyle törensel
Serpti yapraklarını
Kızılkök ve limon.

Kimi dikenleri gözyaşına bürüdü
Ve akın etti sırıkları üzerinden
Notalara, etajere
Alavereleri arasından jaluzilerin.

Kimi kapıların ardındaki halıya
Üvezin boyasıyla sürmeler çekti,
Dokumasıyla gözenekli, güzel
Titreşen italiklerin.

Sen soruyorsun, kim buyuruyor
Ağustos yüce olsun diye,
Kime hiçbir şey önemsiz değil,
Kim o bürünmüştür akçaağaç

Yaprağının bezeklerine
Ve ekklesia[16] günlerinden beri
Terk etmemiştir su mermerinden
Yontunun ardındaki nöbet yerini?

[16] Eski Atina'da halk meclisi.

Sen soruyorsun, kim buyuruyor
Acı çeksin diye yıldız çiçeklerinin
Ve patların eylüli dudakları?
Söğütlerin ufak bir yaprağı
Ağarmış sütun yontunun üzerinden
Uçsun diye güz hastanelerinin
Döşemelerindeki rutubete?

Sen soruyorsun, kim buyuruyor?
Erki sınırsız Tanrısı ayrıntıların,
Erki sınırsız tanrısı aşkın,
Yagelloların[17] ve Yadgivlerin[18].

Bilmiyorum, ahret perdesinin
Gizi belirlenmiş midir,
Ama hayat ayrıntılı
Sonbahar sessizliği gibi.

[17] Polonya'da Yagellonlar hanedanı. Kurucusu Vladislav Yagello, 1410 yılında Grünwald savaşında Polonya-Litvanya-Rusya ordularına komuta etmişti.

[18] Hindistan'da 12.-14. yy. kraliyet hanedanı.

Sonsöz

Hayır, size ben acılar vermedim.
Ben ihmale kalkışmadım yurdu.
Bu güneşti parıldıyordu damlalarında mürekkebin,
Salkımlarındaki gibi tozlanan frenküzümünün.

Ve benim düşüncelerimin ve yazılarımın kanında
Koşnil böcekleri üredi.
Benden bağımsız kurtçuğun bu erguvanı.
Hayır ben size acılar vermedim.

Bu, akşamdı, tozlar içinden şekilleniyordu ve ışın yayarak,
Öpüyordu sizi, soluk soluğa aşı boyalarında polenlerle.
Bu, gölgelerdi, nabzını yokluyordu. Bu, çite uzanarak
Sizdiniz, yüzünüzü tarlalara doğru veriyordunuz
Ve alevlerle tutuşuyordunuz, yüzerek bezirinde alacakaranlık,
Kül ve haşhaş dökünmüş avlu kapılarının.

Bu, değirmi yaz, yanarak göletler üzerinde etiketlerde,
Kızgın güneşin sarartmasıyla lekelenmiş bagajlar gibi,
Mumuyla mühürledi göğsünü yedekçinin
Ve kavurdu sizin giysilerinizi ve şapkalarınızı.

Bu sizin kirpiklerinizdir güçlü ışıltıdan telleri yapışıyordu,
Bu, yabanıllaşmış disk, boynuzlarını bilerken
Duvarlarda, vuruşla, yıkıyordu avluyu.

Bu batıdır, saçlarınıza yakut halinde
Uçarak ve uğuldayarak yarım saatte sönüyordu,
Erguvan serperek ağaççileklerinden ve hint karanfillerinden.
Hayır, ben değilim bu, bu sizsiniz, bu sizin harikuladeliğiniz.

Son

Gerçek mi her şey? Sırası mı ayılmanın?
En iyisi ebediyen uyumak, uyumak, uyumak, uyumak
Ve düşler görmemek.

Yeniden, sokak. Yeniden, yatağın tül perdesi,
Yeniden, her Tanrının gecesi bozkır, ot yığını, sızı
Hem şimdi, hem ileride.

Ağustosta yapraklar, her bir atomdaki astımla,
Düşte huzuru ve karanlığı görüyor. Ansızın bir köpeğin koşusu
Uyandırıyor bahçeyi.

Bekliyor, yatışırlar. Ansızın karanlığın içinden bir dev,
Ve bir başkası. Adımlar. "Mandal burada."
Islık ve bağırış: tubo![19]

O doğrusu sancıttı, buladı bizim
Adımımızla çığıryolu! O çite de
Seninle zulmetti.

Sonbahar. Sarımsı bozmavi boncuklar diziliyor.
Ah, çürüyüş, senin gibi, bana da ölüm
Nasıl bıktırdı yaşamak!

[19] Çağırış ünlemi.

Oy, vaktinde sallamıyor gece buhurdanları manevralarıyla
Lokomotiflerin; yağmurun içine her bir yaprak
Atıldığı gibi bozkıra onların.

Pencereler bana tatsızlık hazırlıyor. Boşuna fakat!
Menteşelerden atılıyor kapı, öperken
Buzunu onun dirseklerinin.

Tanıt bana birini onlar gibi
Beslenmiş olanlardan güney tarlalarının,
Issızlıkların ve çavdarın çilesiyle.

Ama buruklukla, ama katılaşmayla, düğümlenmeyle
Gırtlakta, kasvetiyle o kadar sözün
Yorulursunuz dostluk etmekten!

Doktor Jivago Şiirleri[1]

[1] Bu bölüm Pasternak'ın *Doktor Jivago* romanına eklediği "Jivago'nun Şiirleri"nden seçilmiştir.

Mart

Sersemlemiş köpürüyor dere yatağı,
Ve tere batırasıya ısıtıyor güneş.
Güçlü kuvvetli bir sığır sahibesi gibi,
Baharın elinde işleri bitmez tükenmez.

Kar solgunlaşıyor ve kan yetmezliğinden hasta
Fışkınları güçsüz mavi damarların.
Ama ineklerin ahırında buğulanıyor yaşam,
Yabaların sağlık esiyor çatallarında.

Bu geceler, bu günler ve geceler!
Günün orta yerine damlaların vuruşları,
Uykusuz çayların dağılan sözleri,
Zafiyet içindeki çatı buzları.

Her şey ardına kadar açık, tavla ve inek ahırı.
Güvercinler kar altından yulaf gagalıyorlar,
Ve her şeyin kabahatlisi ve hayat vereni,
Kokuyor gübre baharın taze havasıyla.

Beyaz Gece

Düşleminde beliriyor uzak zamanlar,
Bir ev Petersburg civarında.
Bozkırdan dar varlıklı bir pomeşçik[1] kızısın
Sen, kurslardasın, ve Kursk'tansın soyca.

Hoşsun sen, hayranların var.
Bu beyaz gecede ikimiz yalnızız,
Yaslanıp senin pencerenin kenarına
Gökdeleninden aşağıları seyrediyoruz.

Fenerler, tıpkı tül kelebekler,
Sabah dokunuverdi ilk ürpertisiyle.
Benim fısıltıyla sana anlattıklarım,
Ne kadar benziyor uykulu enginlere.

[1] Büyük toprak sahibi soylu.

Bürünmüşüz biz o aynı
Ürkmüş bağlılıkla gize,
Petersburg gibi sereserpe panoramayla
Uçsuz bucaksız Neva'nın ötesinde.

Orada uzakta, yoğun örtülerde,
Bu beyaz ilkyaz gecesinde
Bülbüller çağıldayan övgülerle
Dolduruyor ormanın ufuk çizgisini.

Çılgın bir şakırtı yuvarlanıyor.
Küçücük güçsüz kuşun sesi
Coşku ve karmaşa uyandırıyor
Büyülenmiş korunun derinlerinde.

Çıplak atakla gezgin bir kız gibi
Çit boyunca o yerlere ilerliyor gece,
Ve ardı sıra uzanıyor pencere eşiğinden
İşitilen konuşmaların izi.

Tahtalarla çevrili bahçenin üzerinde
Duyulan söyleşinin yankılarında,
Giyiniyorlar beyaza duran bir rengi
Dalları vişnelerin ve elmaların.

Ve ağaçlar beyaz düşlemlere bürülü,
Dökülüyorlar kalabalıklarıyla yolun üzerine,
Tıpkı veda işaretleri yolluyorlar gibi
O kadar çok şey görmüş bu beyaz geceye.

İlkyaz Geçitsizliği

Gurubun ateşleri sönüyordu.
Bataklar boyunca ıssız ormanda
Ural'da uzak bir haneye doğru
Ağır ağır ilerliyordu atlı bir adam.

Dalağı çatlıyordu atın
Ve nal şakırtılarının çınlamasını
Yineliyordu yol boyunca ardından
Pınarların çevrintilerinde su.

Atlı dizginleri saldığı
Ve yaya ilerlediği zamansa
Yuvarlıyordu su taşkını
Yöresinde tüm gürültüsünü ve uğultusunu.

Birileri gülüyordu, birileri ağlıyordu,
Kayalar parçalanıyordu çakmak kayalarında,
Ve suyun burgaçlarına devriliyordu
Gövdeleri kökleriyle kopmuş ağaçlar.

Gurubun yangınlarındaysa,
Uzak karaltılarında dalların,
Uğuldayan tehlike çanlarıyla,
Bülbül yakıp yıkıyordu ortalığı.

Söğütün dulluk başbağını
Eğdiği yerde, yarda sarkıtarak,
Bülbül, o kadim eşkıya
Sardı yedi meşeyi ıslıklarıyla.

Hangi belaya, hangi tutkuya
Adanmış olmalı bu şiddet?
Kime o silahının iri saçmalarıyla
Ateş etmiş ormanın derinlerinde?

Adeta şimdi çıkar gelir bir orman devi
Kaçak kürek mahkûmlarının mola yerinden,
Çıkar karşıdan atlı veya yayan
Buralı partizan kollarının yolu üzerine.

Yer ve gök, orman ve tarla
Algıladılar bu olağandışı sesi,
Ölçülere girmiş bu paylarını
Çılgınlığın, sancının, mutun, acının.

Açıklama

Yaşam öyle nedensiz geriye döndü,
Bir zamanlar tuhaf dindiği gibi.
Ben o aynı kadim cadde üzerindeyim,
O zamanki gibi, o yaz gününde ve saatinde.

Yine aynı insanlar, ve kaygılar aynı,
Ve gurubun yangını soğumamış,
O zamanlar Manej duvarına onu
Özensiz çivilediği gibi ölüm akşamının.

Kadınlar salkımsaçak ucuz giysilerde
Yine öyle geceleyin taban tepiyor.
Sonra yine damın sacı üzerinde
Tavanaraları onları çarmıha geriyor.

İşte biri yorgun adımlarıyla
Eşiğe çıkıyor usulca
Ve, tırmanıp bodrum katından
Geçip gidiyor avlu boyunca.

Ben yeniden gerekçeler hazırlıyorum,
Ve yeniden her şey olmamış gibi,
Ve komşu kadın öteden dolaşıyor avluyu,
Ve başbaşa bırakıyor bizi.

*

Ağlama, büzme dolgun dudaklarını,
Onları toplama kıvrımlar içine.
Kurumuş kabuğunu incitirsin
İlkyaz uçuğunun.

Avucunu kaldır benim göğsümden,
Biz akım yüklü hatlarız.
İkimiz bakarsın istesek istemesek
Birbirimize doğru yeniden atılırız.

Yıllar geçer, sen evlilik yaparsın,
Unutursun bu dağınıklığı.
Kadın olmak yüce bir adımdır,
Hayranlık toplamak bir kahramanlık.

Bense kadın ellerinin büyüsü karşısında,
Sırtının, ve omuzlarının, ve boynunun,
Yine öyle, hizmetkâr bağlılığıyla
Saygılı dururum bir çağ boyunca.

Ama nice bukağılasa gece
Beni kasvetli halkasıyla,
İtiş eğimi daha güçlü yeryüzünde
Ve yüreği ayartıyor kopuş tutkusu.

Rüzgâr

Ben tükendim, sen yaşıyorsun.
Ve yakınan ve ağlayan rüzgâr
Ormanı ve evi sarsıyor.
Değil ayrı ayrı her bir çamı,
Tümüyle bütün ağaçları birden
Uçsuz bucaksız enginliğiyle,
Gemi koylarının aynasında
Yelkenlilerin gövdeleri gibi.
Ve bu gözükaralıktan
Ya da amaçsız bir öfkeden değil,
Özlem içinde sözler bulsun
Diye o, sana ninniler için.

Şerbetçiotu

Sarmaşığa bürülü söğütün dibinde
Yağıştan korunma arıyoruz.
Omuzlarımız harmaniyeyle örtülü,
Sana çepeçevre dolanmış kollarım.

Ben yanılmışım. Fundaları bu ormanın
Sarmaşıkla değil, sarılmış şerbetçiotuyla.
Haydi, öyleyse gel bu harmaniyeyi
Enlemesine açalım, yayalım altımıza.

Pastırma Yazı

Frenküzümünün yaprağı kaba dokuma.
Evde çınlıyor kahkahalar ve camlar,
Burada doğruyorlar, mayalıyor ve biberliyorlar,
Kuru karanfil koyuyorlar marinadlara.

Bir alaycı gibi savuruyor orman
Sarp inişlerden aşağı bu gürültüyü,
Güneş ısısıyla kızaran fındık dalının
Ateş coşkusunda alazlandığı yerlere doğru.

Burada yol salınıyor dereye aşağı,
Burada kurumuş yaşlı ağaç kalıntılarına
Ve atılmış pılıpırtısına yazık
Her şeyi bu uçuruma sürükleyen sonbaharın.

Ve yazık, kurnazların zannettiğinden
Çok daha sade evren,
Bir koruluğun bitkinliği gibi,
Kendi sonu gelir her şeyin.

Çırpıştırmak boşunadır gözlerinizi,
Önünüzde kavruluyorken her şey
Ve sonbaharın beyaz isi
Örümcek ağını geriyorken pencereye.

Bahçenin çıkışı çitten açılmış
Ve gözden yitiyor kayın ormanında.
Evde gülüşler ve çınıltısı ev işlerinin,
Ve aynı çınıltı ve gülüşler uzaklarda.

Sonbahar

Evdekilere yol verdim, dağıldılar,
Yakınlarım çoktan hırgür içinde,
Ve bitmeyen yalnızlığınla dolu
Kalbimde benim ve doğada her şey.

Ve işte seninle burada bekçi kulübesindeyim.
Kimseler yok, orman tenha.
Neredeyse otlarla tüm örtülmüş,
Şarkıdaki gibi çığırlar ve patikalar.

Şimdi bize bakıyor yalnızca
Duvarlardaki tomruklar keder içinde.
Engeller koymaya bir vaadimiz yok,
Açıkça telef olup gideceğiz biz.

Saat birde oturur üçte kalkarız,
Ben bir kitapla, dikişinle sen,
Ve gündoğumunda farkına varmayız,
Nasıl vazgeçeceğiz öpüşmelerden.

Daha ışıltılarla ve daha tasasız,
Yapraklar, hışırdayın, serpilin,
Ve kasesini dünkü acının
Taşırın bugünün kederiyle.

Tutkunluk, gönül akışı, alım!
Şıkırtısına seriliyoruz Eylülün!
Tüm bürün hışırtısına sonbaharın!
Donakal ya da yarı çılgına dön!

Koruluklar nasıl dökerse yapraklarını,
Tıpkı öyle giysilerini döküyorsun sen de,
Düştüğün zaman kucaklayışa
İpek püsküllü sabahlığının içinden.

Yaşayış bir illetten daha tiksindiriciyken,
Sen ölümcül bir adımın uğurusun,
Güzelliğin kaynağıysa cesarettedir,
Ve bu bizi çekiyor birbirimize doğru.

Ağustos

Aldatmadan, söz verdiği gibi,
Güneş yetişti sabah erkenden
Eğik safran sarısı bir hüzmeyle
Perdeden divana kadar.

Örttü sıcak aşı boyasıyla
Komşu ormanı, evlerini kasabanın,
Benim yatağımı, nemli yastığımı
Ve kitap rafının ardında duvar kenarını.

Anımsadım hangi nedenle
Yastık yaşarmıştı kolayca.
Bir düş görmüştüm, beni uğurlamaya
Yürüyordunuz birbiri ardında orman boyunca.

Topluca, ayrı ve çiftler yürüyordunuz,
Biri ansızın anımsadı, bugün
Eski takvime göre altı Ağustos,
Zamanı tanrısal dönüşümün.

Genellikle bu gün Favor'dan
Yayılır alevsiz bir ışık,
Ve bir alamet gibi aydınlık sonbahar
Toplar üzerinde bakışları.

Ve siz geçtiniz ufak, düşkün,
Titreyen seyrek kızılağaçlığın ortasından
Zencefil kırmızısı ormanına gömütlüğün,
Baskı bisküvileri gibi yanan.

Onun dinen doruklarıyla
Gökyüzü görkemli komşuluk halindeydi,
Ve horozların sesleriyle
Uzun uzun yankılanıyordu enginler.

Ormanda miri toprak düzenleyicisi gibi
Ölüm dikiliyordu sinliğin orta yerinde,
İnceliyordu benim ölü çehremi
Boyuma göre bir çukur kazmak için.

Herkesçe duyulur durumdaydı
Yanda birinin dingin sesi,
Bu, çöküşün bozmadığı
Çınlayan öngörülü sesimdi benim.

"Elveda mavilikleri dönüşümün
Ve ikinci Spas altını.
Hafiflet son kadın okşayışınla
Kader anımda benim acılarımı.

Elveda, yaman devirler yılları.
Vedalaşıyoruz, sayısız aşağsamanın
Uçurumuna meydan okuyan kadın!
Ben, alanıyım senin savaşının.

Elveda, atılışı gerilmiş kanadın,
Özgür direnimi uçuşun,
Ve kelamda yansıyan dünya imgesi,
Ve yaratıcılık, ve yaratış tansığı."

Kış Gecesi

Öğüttü, öğüttü yeryüzünde
Bütün ufukları doldurdu.
Mum yanıyordu masa üzerinde,
Mum yanıyordu.

Kelebek sürülerinin yaz zamanında
Aleve koştuğu gibi,
Koştu avludan lapalarla
Pencere çerçevesine doğru.

Tipi camların yüzeyinde
Halkalar ve oklar yoğuruyordu.
Mum yanıyordu masa üzerinde
Mum yanıyordu.

Aydınlanan tavana
Gölgeler uzanmıştı
Kesişmesi ellerin, kesişmesi ayakların,
Yazgının kesişmesi.

Ve düştü iki potin
Döşeme üzerine takırtıyla.
Ve kandilden gözyaşıyla balmumu
Giysiye damlıyordu.

Kar karanlığında yitiyordu her şey,
Beyaz ve ağarmış.
Mum yanıyordu masa üzerinde
Mum yanıyordu.

Dipten esinti geliyordu muma
Ve ısısı büyüleyişin
Solumaktaydı, melek gibi, iki kanadı
Haç biçiminde.

Öğüttü Şubatta tüm ay boyunca
Dursuz duraksız
Mum yanıyordu masa üzerinde
Mum yanıyordu.

Ayrılık

Eşiğin dibinden bakıyor adam,
Tanıyamadan evini.
Gidişi bir kaçış gibiydi.
Her yanda bozgun izleri.

Dört yanı odanın kaos.
Yıkımın ölçülerini
Belirleyemiyor gözyaşından
Ve azan migreninden.

Sabah beri uğultu kulaklarında.
Kendinde mi o, yoksa düşte mi?
Ve neden usuna durmadan
Akın ediyor bir deniz düşüncesi?

Pencerede kırağı tabakasından
Görünmediği zaman Tanrı aydınlığı,
Kasvetin çıkışsızlığı iki kat fazla
Benziyor denizlerin ıssızlığına.

Öyle sevgiliydi ki o
Gözünde adamın tüm çizgileriyle,
Çatlayan dalgaların hattı boyunca
Öyle yakındır kıyılar denize.

Fırtına sonrası kaynaşmada
Kamışları örttüğü gibi suların,
Adamın ruhunun diplerine akmıştı
Çizgileri ve görünümleri onun.

Istırap yıllarında, us almaz
Yaşayış zamanlarında
Diplerden o özgür yazgısıyla
Sürüklenmişti adama doğru.

Sayısız engellerin ortasında,
Tehlikelerden aşarak,
Dalgalar taşıdılar onu, taşıdılar
Ve sürdüler yanıbaşına kadar.

Ve şimdi işte onun gidişi,
Şiddetin etkisiyle, belki de.
Ayrılık yiyecek ve bitirecek ikisini,
Keder eritecek kemiklerini.

Ve adam göz gezdiriyor çevresine:
Gidişinden önce o
Altını üstüne getirmiş her şeyin
Konsolun çekmecelerinde

Adam dolanıyor ve karanlığa kadar
Yerleştiriyor konsolun çekmecesine
Saçılmış kumaş parçalarını
Ve örneğini biçki modelinin.

Ve parmakları rastladığı zaman
İğneleri çıkarılmamış bir işlemeye,
Birdenbire her şeyiyle görüyor onu
Ve için için ağlıyor, sezdirmeden.

Buluşma

Kar yolları örtmek üzere,
Yığılmak üzere eğimlerine çatıların.
Ben ayaklarımın uyuşukluğunu gidereceğim,
Sen duruyorsun kapının ardında.

Bir başına, güz pardesün içinde,
Şapkasız, galoşsuz,
Yenmeye çalışıyorsun titreyişini
Ve sulu kar yiyorsun.

Çitler ve ağaçlar
Karanlığın içinde uzanıyorlar öteye.
Bir başına ortasında kar yağışının
Bekliyorsun sen köşede.

Sular kayıyor eşarbından
Yenlerin üzerinden kol ağızlarına,
Ve parıldıyor saçlarında
Çiy damlacıkları.

Ve sarışın bir bukleyle
Aydınlanmış: yüzün
Eşarbın ve endamın
Ve o pardesücüğün.

Gözlerinde senin hüzün,
Kirpiklerinde kar sulandı,
Ve uyumlu bir görünüşün
Çatılmış tek bir parçadan.

Sanki antimonla
Alaşımlanmış demir gibi,
Seni yivle oydular
Kalbime benim.

Orada yerleşti bu çizgilerin
Boyun eğişi sonsuzca,
İlgilendirmiyor bu yüzden
Dünyanın acımasızlığı.

Bu yüzden çatallanıyor
Kar içindeki bu gece,
Ve ben bir sınır koyamıyorum
İkimizin ara yerine.

Ama kimiz ve neredeniz biz,
Geriye tüm o yıllardan
Kaldıysa söylentimiz,
Bizse bulunmuyorsak dünyada.

Gündoğumu

Sen her şey anlamındaydın benim yazgımda.
Sonra savaş çattı, yıkım, bozgun,
Ve sana dair uzun, uzun zaman
Ne bir ses, ne bir soluk duyuldu.

Ve çok, çok yılların ardından
Sesin yeniden heyecana düşürdü beni.
Tüm bir gece öğüdünü okudum.
Ve canlandım baygınlıktan ayılır gibi.

İnsanlara yönelmek istiyorum, kalabalıklara,
Onların sabah diriliğine.
Her şeyin hazırım yongalarını savurmaya
Ve herkesi dize getirmeye.

Ve koşuyorum merdivenlerden,
Çıkıyorum gibi ilk defa
Kar altında bu caddelere
Ve tenhalaşan kaldırımlara.

Her yandan uyanıyorlar, ışıklar, huzur,
Çay içiyor, tramvaylara davranıyorlar aceleyle.
Birkaç dakikanın akışı boyunca
Çehresi kentin tanınmaz halde.

Yoğun düşen lapalardan tipi
Ağlar örüyor girişlerde
Ve, zamanında yetişebilmek için
Tam yiyip içmeden koşuyor herkes

Ben duyumsuyorum onlar ve herkes için,
Teni içinde onların bulunmuşçasına,
Ben eriyorum kar nasıl erirse,
Kaşlarımı çatıyorum, nasıl çatlarsa sabah.

Benimle birlikteler adsız insanlar,
Ağaçlar, çocuklar, evcimenler,
Yenildim tüm onlar tarafından,
Ve yalnızca işte bunda utkum benim.

Toprak

Moskova konaklarının içlerine doğru
İtiş kakış sokuluyor bahar.
Dolabın ardında güve sıçrıyor
Ve üzerinde ilerliyor yazlık şapkaların
Ve sandıklara kaldırılıyor kürkler.

Ahşap asma katlar boyunca
Gri ve sarı şebboylarla
Çiçek saksıları bekleşiyor,
Odalar özgürlüğü soluyor
Ve toz kokuyor dam araları.

Ve sokak pek içli dışlı
Ufak yarı kör pencereyle,
Ve beyaz gece ve gurup
Geçişemiyorlar nehrin yanında.

Ve koridordan işitilebiliyor
Enginlerde neler olup bittiği,
Nisanın damlayla rastlansal
Konuşmasında nelerden söz ettiği.
Binlerce öykü biliyor o
İnsanın acısına dair,
Ve çitlerde tan kızıltısı donuyor
Ve işte çekiyor bu sırmayı.

Yine o karışımı ateşin ve dehşetin
Açık havada ve ev huzurunda.
Ve her yanda hava bile kendini yitirmiş.
Ve yine o söğütlerin örülü çıplak dalları,
Ve yine o ak tomurcukların kabarması
Pencerede ve yolun kavşağında,
Caddede ve atölyede.

Ya neden ağlıyor sisler içinde enginler
Ve acı kokuyor çürümenin toprağı?
Zaten benim yaşamsal anıklığın
Özlem çekmesin diyedir mesafeler,
Kent sınırlarının ötelerinde
Toprak kasvetlenmesin yalnız başına.

Bunun için erken baharda
Dostlar benimle toplanıyorlar,
Ve akşamlarımız bizim, veda akşamlarıdır,
Şölenlerimiz bizim, tutsu sofraları,
Istırabın gizli akımları
Varlığın soğuğunu ısıtsın diye.

EDEBİ ŞEYLER

KIZKARDEŞİM HAYAT & DOKTOR JİVAGO ŞİİRLERİ

BORİS PASTERNAK

Boris Pasternak, *Doktor Jivago* romanıyla dünya çapında üne kavuşmuş biri olmasına rağmen, edebi yaşamı boyunca en çok şiir üzerine yapıt vermiş biridir. Elinizdeki kitapta, Pasternak'ın Türkiye okurlarınca kolayca benimsenmiş *Kızkardeşim Hayat* adlı kitabındaki şiirlerinin yanı sıra okurlarca pek bilinmeyen *Doktor Jivago* şiirlerini de bulabileceksiniz. *Doktor Jivago* şiirleri, şairin romanının sonuna eklediği şiirlerini içeriyor. Kitabın sunuşu, çevirisi gibi yine Azer Yaran'a ait. Pasternak şiiri üzerine en çok yoğunlaşan isimlerden biri olan Azer Yaran, şairin yine *Erken Trenler*, *İkinci Doğuş* gibi kitaplarını da Rusçadan Türkçeye kazandırmıştı.

Boris Pasternak, Edebi Şeyler'in "Dünya Şiirinden Seçmeler" serisinin ilk şairidir.

***

Hayır, size ben acılar vermedim.
Ben ihmale kalkışmadım yurdu.
Bu güneşti parıldıyordu damlalarında mürekkebin,
Salkımlarındaki gibi tozlanan frenküzümünün.

Ve benim düşüncelerimin ve yazılarımın kanında
Koşnil böcekleri üredi.
Benden bağımsız kurtçuğun bu erguvanı.
Hayır ben size acılar vermedim.

ISBN: 978-605-2325-31-5

15 TL